

เปิด เปลื้อง เปลือย คำ พกา

อ่านความคิด
'คอลัมนิสต์ปาก(กา)กล้า'
วิพากษ์สังคม การเมือง
ถึงพริกถึงขิง
เผ็ดร้อน สมฉายา
'เลดี้กาก้าเมืองไทย'

รวมบทพูด-บทสัมภาษณ์จาก GM, a day BULLETIN, ประชาไท, ข่าวสด, มติชน

“

การต้องถูกวิจารณ์จากคนอ่าน เป็นเรื่องธรรมดาตามาก เพราะฉะนั้นจึงไม่เคยจะไป争น้ำหนักว่าคำวิจารณ์ชิ้นไหนแรง ชิ้นไหนเบา ไม่เคยเก็บเอามาคิด เพราะรู้สึกว่...ก็นี่ไง สังคมที่เราปรารถนาจะเห็น คือสังคมที่คนตกเตียงวิพากษ์วิจารณ์ และนำเสนอข้อตกเตียงของตัวเองออกมาในที่สาธารณะ มันไม่มีสิ่งที่ถูกที่สุด ไม่มีสิ่งที่ผิดที่สุด

”

เปิด เปลื้อง เปลือย คำ พกา

กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน 2554

เปิด เลื่อง เลือย คำ ผกา
พิมพ์ครั้งแรก : สำนักพิมพ์มติชน กันยายน 2554
ราคา 165 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

คำ ผกา และคณะ. เปิด เลื่อง เลือย คำ ผกา. กรุงเทพฯ : มติชน, 2554. 248 หน้า. ภาพประกอบ.

1. คำ ผกา-ชีวิตและงาน 2. คำ ผกา-ความคิดเห็นทางการเมือง 1. ชื่อเรื่อง

928

ISBN 978-974-02-0839-6

www.matichonbook.com

- ผู้จัดการสำนักพิมพ์ : สุชาติ ศรีสวรงค์ • บรรณาธิการบริหาร : สุลักษณ์ นูนปาน
- ที่ปรึกษาสำนักพิมพ์ : บุญเลิศ ชาญพินิจ, จุฬาลักษณ์ ภูวภัต, นงนุช สิงห์เดชะ
- บรรณาธิการสำนักพิมพ์ : ศิริพงษ์ จิรยิโรจน์ • หัวหน้ากองบรรณาธิการ : กิตติวรรณ เจริญวิเศษ
- ผู้ช่วยบรรณาธิการ : เต็มใจ นิรัตน์ • พิสูจน์อักษร : ปารดา นุ่มน้อย
- คอมพิวเตอร์กราฟิก : ปณพร ย่อนน้อม • ออกแบบปก : สพล ไร่ช่วย • ศิลปกรรม : มาลี นนตรีศาสตร์

บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) : 12 ถนนเทศบาลนามาส ประชานิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2680-0021 ต่อ 1335 โทรสาร 0-2680-6818

แม่พิมพ์สี-ขาวดำ : กองพิมพ์สี บริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) 12 ถนนเทศบาลนามาส ประชานิเวศน์ 1
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2680-0021 ต่อ 2400-2402

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด 27/1 หมู่ 6 ถนนสุราษฎร์ธานี 2 ตำบลบางพลี อำเภอบางเกรด
นนทบุรี 11110 โทรศัพท์ 0-2684-2133, 0-2682-0696 โทรสาร 0-2682-0697

จัดจำหน่ายโดย : บริษัทงานดี จำกัด (ในเครือมติชน) 12 ถนนเทศบาลนามาส ประชานิเวศน์ 1
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2680-0021 ต่อ 3350-3353 โทรสาร 0-2691-9012

Matichon Publishing House a division of Matichon Public Co., Ltd.

12 Tethsabannanuman Rd, Prachanivate 1, Chatuchak, Bangkok 10900 Thailand

สำนักพิมพ์มติชน.

หนังสือเล่มนี้พิมพ์ด้วยหมึกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
เพื่อปกป้องธรรมชาติ ลดภาวะโลกร้อน และส่งเสริมสุขภาพที่ดีของผู้อ่าน

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์	6
คำนำผู้เขียน	9
1. เจาะใจ “คำ ผกา” หน้ากระดาษสู่น้ำจ่อ	13
2. เมื่อสังคมไทยลึกลับ	27
3. ว่าด้วยเรื่องวัฒนธรรมมั่วๆ หมี่แพนด้า-ใช้หวัด 2009 และการเมืองที่ซับซ้อนกว่าเรื่อง 2 สี	45
4. ศาสนาของ “คำ ผกา”	63
5. “เสียงที่พูดไม่ได้” ในการปฏิรูปประเทศไทย	103
6. โคมหน้าใหม่ของสังคมชนบทภาคเหนือ	117
7. โหระ “คำ ผกา” ทำนายการเมืองไทยหลังรัฐบาลอภิสิทธิ์	133
8. คนไทยไม่เหมือนชาติใดในโลก...?	143
9. บทบาทของผู้หญิงกับการเป็นผู้นำ	153
10. Conflict is interesting	167
11. “คำ ผกา” ผู้หญิงปากกัด ตีนถีบ	205

คำนำสำนักพิมพ์

หากท่านผู้อ่านเปิดหน้าถัดไปจากหน้านี้ สิ่งที่ท่านจะได้พบคือ
ตัวตนของ “คำ ผกา”

“คำ ผกา” คือใคร ?

ไม่ว่าท่านจะเป็นใครก็ตาม ลองว่าเห็นหนังสือเล่มนี้แล้วหยิบขึ้นมาดู คนที่ได้พบเห็นย่อมประเมินว่า “คุณก็รู้ว่าคำ ผกา คือใคร”

6

ในบรรดานักเขียนสาวในยุคสมัยแห่งความแตกแยกของคนไทย
ชื่อ “คำ ผกา” ก้าวขึ้นมาในแถวหน้า ขยายผู้ติดตามผลงานจากแวดวง
วรรณกรรม สारคดีเรื่องเล่า ไปสู่ผู้อ่านแนวการเมือง

วันนี้ “คำ ผกา” ไม่ใช่เพียงได้รับการยอมรับในฐานะ “นักเขียน”
แต่ก้าวผ่านสู่ความยอมรับในฐานะ “นักคิด” ที่มีแฟนประจำกลุ่มใหญ่
ติดตามผลงาน

และไม่ผิดอย่างแน่นอนหากจะบอกว่า “คำ ผกา” เป็นนักเขียน
ที่ “ลุ่มลึก” และ “แหลมคม”

ซ้ำเป็น “ลุ่มลึก” และ “แหลมคม” ที่ “แตกต่าง”

คืออย่างนี้

เมื่อเราเอ่ยถึงใครสักคนที่ “ลุ่มลึก” เราจะมีภาพของคนคนหนึ่ง
ที่มีความคิดซับซ้อน การนำเสนอมุมมองแต่ละเรื่องซ่อนเงื่อน จำปม
ให้ต้องติดตาม

ติดตามแล้ว เข้าใจหรือไม่เข้าใจ เป็นไปตามสติปัญญาของผู้รับ

บ่อยครั้งความลุ่มลึกทำให้เกิดการตีความที่แตกต่าง
ฟังหรืออ่านในเรื่องเดียวกันแต่เห็นต่างมุม ตามความรู้ ความคิด
พื้นฐานของแต่ละคน

นั่นเป็นความลุ่มลึกในวิธีการนำเสนอ
ความลุ่มลึกเช่นนี้มาพร้อมกับความรู้ลึกของคนติดตามว่า “เข้าใจ
ยาก”

สำหรับ “คำ ผกา” ไม่ใช่แบบนั้น
ไม่ว่า “คำ ผกา” จะเขียนหรือจะพูดอะไร ไม่จำเป็นต้องตีความ
เพราะชัดเจนในความคิด ตรงไปตรงมา คิดอย่างไรพูดอย่างนั้น ไม่พูด
ให้ซับซ้อน ซ่อนปม ไม่เปิดโอกาสให้คนฟัง คนอ่าน คิดไปอีกทาง
แต่ในความจริงตรงไปตรงมานั้นกลับเป็นความลุ่มลึกอีกอย่าง
เป็น “ลุ่มลึก” ในสาระของความคิด

เป็นความลุ่มลึกที่เกิดจากการมองปรากฏการณ์ที่เป็นจริงใน
สังคมรอบตัว ผ่านความรู้ ทั้งที่ได้ร่ำเรียนมา และจากประสบการณ์ชีวิต
ที่ใช้ตัวเองทดสอบมาอย่างถึงแก่น จนเกิดผลึกความคิดที่เป็นตัวของ
ตัวเอง

เป็น “ลุ่มลึก” ด้วยลึกซึ้งในความรู้ และซ้ำของประสบการณ์ ไม่ใช่
ด้วยความซับซ้อนของรูปแบบ

ส่วน “แหลมคม”

หากตีความด้วยวิธีเปรียบเทียบกับคำตรงกันข้าม คือ “ทุทุ”

“ทุทุ” ย่อมเกิดจากความหนา เทอะทะ

ถ้าในทางความคิด ย่อมเกิดขึ้นเพราะสนิมแห่งความกลัว กลัว
ว่าแสดงออกไปแล้วจะเป็นอันตรายกับตัวเอง ก่อให้เกิดความเกลียดชัง
ไม่เชิญชวนให้คนรัก

พูดให้คนรัก เขียนเพื่อให้คนชื่นชม ปกป้องตัวเองจากความกลัว
เมื่อความคิดพอกพูนด้วยความหวั่นหวาดด้วยเรื่องแบบนี้ ที่

แสดงออกมาจึงหนีไม่พ้น “ทุ้อทุ๊”

แต่สำหรับ “คำ ผกา” เปลือก กระพี้ทั้งหลายแหล่ถูกเปลื้องออกหมดสิ้น “ตรงไปตรงมาในแก่นความคิดและความรู้สึก”

เมื่อฟังเรื่องที่เธอพูด หรืออ่านเรื่องที่เธอเขียน จะสัมผัสได้ว่า ไม่เหลือร่องรอยแห่งความกลัวใดๆ อยู่เลย ผ่านเลยแม้กระทั่ง “ความกลัวว่าคนจะเกลียด” หรือ “เกรงว่าใครจะไม่รัก”

คิดอย่างไรพูดอย่างนั้น รู้สึกอย่างไรก็เขียนออกมา ไม่มีอ้อมค้อมให้ต้องตีความเป็นอย่างอื่น

การนำเสนอของ “คำ ผกา” ถ้าจะพูดให้ตรงคือ “คมกล้า”

เมื่อหยิบหนังสือเล่มนี้ขึ้นมา อาจเพราะคุณพอลจะรู้แล้วว่า “คำ ผกา” คือใคร

แต่หากคุณเปิดอ่านหน้าต่อไป อ่านไปเรื่อยๆ จนจบเล่ม หนังสือเล่มนี้จะ “เปลือย คำ ผกา” ให้คุณได้สัมผัสว่า “ลุ่มลึก” และ “คมกล้า” แบบ “คำ ผกา” นั้น

ชัด! ด้วย “ละใจ” ได้ทุกเม็ดของความคิด ทุกดอกของความรู้สึกจริงๆ

สำนักพิมพ์มติชน

หมายเหตุ

ขอขอบคุณ : ข้อมูลและภาพประกอบบางส่วนจากนิตยสาร GM, a day Bulletin, ประชาไท, มติชนสุดสัปดาห์, หนังสือพิมพ์ข่าวสด และมติชนออนไลน์

คำนำผู้เขียน

ในบรรดาการเขียนทั้งหมด การเขียนคำนำให้หนังสือตัวเองนั้น เป็นสิ่งที่ยากที่สุด

ฉันก็ต้องเผชิญกับความยากนี้อีกครั้งสำหรับ “คำนำ” หนังสือรวมบทสัมภาษณ์และ “บทพูด” ต่างกรรมต่างวาระในรอบหลายปีที่ผ่านมา หนังสือเล่มนี้จึงมีความแปลกตรงที่มันไม่ได้ถูก “แต่ง” ขึ้นมาโดยการเขียน แต่ถูกประกอบขึ้นมาผ่านบทสนทนาว่าเป็นบทสัมภาษณ์หรือประกอบขึ้นมาผ่านวิวาทะบนเวทีสัมมนาหรือเสวนาที่ได้รับเชิญให้ไปพูดตามหัวข้อที่ผู้จัดงานกำหนดไว้ เพราะฉะนั้น การอ่านหนังสือเล่มนี้ผู้อ่านอาจจะต้องอ่านเหมือนฟังมากกว่าอ่านแบบ “อ่าน”

ในเมื่อเป็นการอ่านแบบ “ฟัง” ฉันจึงหวังว่าคุณผู้อ่านจะ “ฟัง” หนังสือเล่มนี้ไปด้วย เฝียงไปด้วย ตอบโต้ไปด้วย หรือแม้กระทั่ง “ฟังไปด้วย” ก็น่าจะทำให้หนังสือเล่มนี้บรรลุเป้าหมายของมัน นั่นคือ ก่อให้เกิดการสื่อสารสองทาง และลดอำนาจของผู้พูดเพื่อเพิ่มอำนาจของผู้ฟัง

การพูดหรือการตอบคำถามในบทสัมภาษณ์เป็นแค่ทัศนะ ไม่ใช่ “องค์ความรู้” ยิ่งไม่ต้องพูดว่ามันเป็น “ลัทธิ”

หนังสือเล่มนี้...มีไว้ให้เถียง

ขอบคุณผู้สัมภาษณ์ทุกคนที่เปิดโอกาสให้ฉันได้คิดหาคำตอบ (ซึ่งไม่มีที่สิ้นสุด) และขอบคุณผู้จัดงานเสวนาทุกกลุ่มที่เปิดโอกาสให้ฉันได้ส่งเสียง

คำ ผกา

31 สิงหาคม 2554

เปิด เปลื้อง เปลือย

คำ พกา

“

การอยู่ของคน ของสังคม
เคลื่อนไหวตลอดเวลา
มนุษย์เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา
มีความคิดใหม่ๆ เข้ามาตลอดเวลา
มันต้องมีพลวัตทางความคิด
มันไม่มีสิ่งที่เรียกว่าสังคม

”

เจาะใจ “คำ ผกา” นักกระต๊ากสู่หน้าจอ

สัมภาษณ์ : วิภาวี จุฬามณี

ไม่ว่าจะด้วยรัก หรือชัง ผู้หญิงคนนี้ก็เป็นที่พูดถึงอย่างกว้างขวาง

ไม่ว่าจะในฐานะนักเขียน คอลัมนิสต์ นักวิจารณ์ ผลงานของเธอล้วนจัดจ้าน ร้อนแรง สะกิดให้หลายคนต้องตั้งคำถามกับสิ่งที่เธออยู่

ลักษณะ ปั่นวิชัย หรือที่คนส่วนใหญ่รู้จักในนาม “คำ ผกา” เกิดและเติบโตที่บ้านสันตะยอม อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จบปริญญาตรีด้านประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทำงานเป็นครูสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมต้นอยู่ 1 ปี ก่อนเดินทางไปเรียนต่อปริญญาโทและเอก ที่มหาวิทยาลัยเกียวโต ประเทศญี่ปุ่น ระหว่างเขียนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอก มีผลงาน “จดหมายจากเกียวโต” เป็นคอลัมน์แรกที่ตีพิมพ์ในสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ในนามปากกา “ฮิมิโตะ ณ เกียวโต” ตามด้วย “กระชูดอกทอง” ผลงานที่ทำให้คนส่วนใหญ่รู้จัก “คำ ผกา”

นอกจากนี้ยังเคยเปลี่ยนผ้าถ่ายแบบให้กับนิตยสาร GM เพื่อพิสูจน์ความคิดที่ว่า การแก้ผ้าไม่ใช่เรื่องใหญ่สำหรับผู้หญิง

ทุกวันนี้ “คำ ผกา” กลายเป็นคอลัมนิสต์ขายดี มีผลงานอยู่ในนิตยสารหลากหลายฉบับ โดยเฉพาะคอลัมน์วิพากษ์วิจารณ์ สังคมการเมือง แบบแซบๆ คั่นๆ ในมติชนสุดสัปดาห์ ที่สร้างประวัติศาสตร์เป็นคอลัมนิสต์ที่มีคนเขียนจดหมาย (ทั้งชมทั้งด่า) มากที่สุด

ล่าสุดเธอรับหน้าที่เป็นพิธีกรรายการ “คิดเล่นเห็นต่าง” ชวนคนดูวิพากษ์วิจารณ์ปรากฏการณ์ในสังคมอย่างที่เราถนัด ออกอากาศเทปแรกทาง “วอยซ์ทีวี” ไปเมื่อวันอาทิตย์ที่ 6 กุมภาพันธ์ 2554

ความรู้สึกต่อประสบการณ์ครั้งใหม่ จริงหรือไม่ที่ใครๆ บอกว่าเธอ “แรง” แล้วจะเป็นอย่างไร ถ้านักวิจารณ์อย่างเธอ กลายเป็นคนถูกวิจารณ์เสียเอง

นี่คือคำตอบของผู้หญิงที่ชื่อ “คำ ผกา”

เสียงตอบรับหลังจากรายการ “คิดเล่นเห็นต่าง” ออกอากาศไปแรก

ในเฟซบุ๊ก คนที่รู้จักกันจะช่วยแชร์ๆ ความคิดกัน มีทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย พี่ก็มองว่าเป็นเรื่องที่ดี เพราะการที่พี่ออกมาจัดรายการแบบนี้ เราไม่ได้ต้องการเป็นศาสดา พุดทุกอย่างแล้วถูกต้องหมด ก็แค่อยากจะช่วยให้คุณเอาประเด็นที่เรานำเสนอไปคิดต่อเท่านั้นเอง--ก็เหมือนกันกับงานเขียน

งานพิธีกรมีอิสระเท่ากับงานเขียนหรือเปล่า

ที่นี่ก็เต็มที่เหมือนกัน ไม่มีข้อจำกัดใดๆ เลย สามารถพุดได้ทุกอย่าง พุดได้ทุกเรื่อง เพียงแต่ว่าวิธีการสื่อสารต่างกัน เพราะอันนี้เราเหมือนคุยกันกับคนดู แต่ในงานเขียนเหมือนเราอยู่คนเดียวมากกว่า

นอกจากนี้การสื่อสารโดยการพูดกับการเขียนนั้นต่างกัน การเขียนจะสื่อสารที่ซับซ้อนได้มากกว่าการพูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพูดในรายการโทรทัศน์จะต้องสั้น กระชับ เข้าประเด็นทันที ไม่อ้อมค้อม

ทำไมถึงรับงานพิธีกร ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้บอกว่าจะไปดูแลด้วยซ้ำไป

ก็ต้องถามว่าที่ผ่านมามีรายการโทรทัศน์รายการไหนที่น่าสนใจบ้าง ที่พูดอย่างนี้ไม่ได้ถูกคนทำรายการโทรทัศน์เมืองไทยนะคะ เพราะประเด็นที่สำคัญคือ โทรทัศน์ไทยมีอิสระในตัวเองแค่ไหนสำหรับการผลิตรายการ ที่ผ่านมา ทั้งวิทยุและโทรทัศน์เป็นสื่อที่ไม่เคยเป็นของเอกชนอย่างสมบูรณ์แบบ “คลื่น” เป็นของอำนาจรัฐมาเสมอ เพราะฉะนั้นโอกาสที่จะมีรายการโทรทัศน์ที่ทำทลายความคิดของคนดู ย่อมเกือบจะเป็นไปไม่ได้

แต่เคเบิลทีวีเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ สำหรับแขนนี้เป็นสื่อ “ทางเลือก” ที่จะเปลี่ยนโฉมหน้าสังคมไทยในอนาคตอันใกล้ วอยซ์ทีวีก็ติดต่อพีมา 3 ปี พยายามคุยๆ เราก็ปฏิเสธมาตลอด เพราะการเดินทางเชียงใหม่-กรุงเทพฯ เป็นประจำก็คงไม่ใช่เรื่องน่าสนุกเท่าไร สำหรับคนขี้เกียจอย่างพี่ แล้วไม่แน่ใจว่าเราจะทำงานหน้ากล้องโทรทัศน์ได้ เพราะมันเป็นทักษะที่เราไม่เคยฝึกฝนมาก่อน แต่พอได้เข้ามาคุยในออฟฟิศ เรารู้สึกประทับใจกับพี่ที่เป็น บ.ก. แล้วก็เจอสตูดิโอที่เรารู้สึกว่าทุกคนทำงานเป็นมืออาชีพมากๆ และเป็นสถานีโทรทัศน์ที่มีวิธีการทำงานแบบใหม่ๆ มีความกระตือรือร้นที่จะนำเสนอเนื้อหาใหม่ๆ พุดง่าย ๆ ว่าทันสมัยมาก

ได้คุยกับทีมงานแล้วเรารู้สึกว่าอยากจะทำงานด้วย เพราะเขา “ไม่” ได้อยู่ในวอยากรณ์ของการทำโทรทัศน์แบบเดิมๆ อีกต่อไป อย่างเคยไปออกรายการทีวีแล้วพี่ใส่เสื้อแขนกุด - เขาก็ไม่ให้ออก พุดอ้อม

ไปอ้อมมาว่า เธอ...มีเสื้อคลุมน่ารักๆ มั้ยคะ ก็รู้สึกงา ถ้าทำรายการทีวีแบบนี้พี่ก็ไม่อยากทำ แต่ที่วอยซ์ทีวีให้เสรีภาพที่จะนำเสนอเนื้อหาในแบบที่เรายังเป็นตัวของตัวเอง เป็นความท้าทายอีกอันหนึ่งที่ทำให้รู้สึกว่าจะอยากจะทำ

เริ่มสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับสังคม-การเมืองตั้งแต่เมื่อไหร่

รู้สึกว่าใครๆ ก็ต้องสนใจเรื่องสังคม เพราะว่าเราเป็นส่วนหนึ่งของสังคม อย่างน้อยคนก็อยากรู้ว่าทำไมไข่ถึงแพง ทำไมน้ำมันถึงขาดตลาด นี่ก็เป็นเรื่องสังคมแล้ว มันอยู่ในชีวิตประจำวันของทุกคนแล้ว อย่างตอนนี้ไทยรบกับเขมร มันจะมีผลกระทบกับเราอย่างไร หรืออย่างน้อยเราจะรู้สึกว่าไปรบกันแล้วใครได้อะไร ประชาชนที่อยู่ชายแดนใต้ได้รับความเดือดร้อน แล้วเราจะรบกันเพื่ออะไร ก็เป็นคำถามง่ายๆ หรืออย่างน้อยเราก็ต้องตั้งคำถามกับตัวเองว่า ทำไมแปดโมงเช้า หกโมงเย็นต้องเคารพธงชาติ ทำไมเรื่องนี้สำคัญกับประเทศไทย ในขณะที่หลายๆ ประเทศในโลกนี้ไม่ให้ความสำคัญ นี่คือเรื่องของสังคม

ทราบว่าแรงบันดาลใจหนึ่งคือเรื่องสั้น “จนตรอก” ของชาติ กอบจิตติ

มีคนถามว่า มีหนังสืออะไรเป็นจุดเปลี่ยนของชีวิต ที่ทำให้เด็กที่เคยอ่านการ์ตูนมหาสนุก การ์ตูนขายหัวเราะอยู่ดีๆ มาสนใจเรื่องชนชั้นเรื่องความยากจน เรื่องความไม่เท่าเทียมกันในสังคม เราก็บอกว่ามีหนังสือ “จนตรอก” ของคุณชาติ กอบจิตติ ซึ่งมันก็อยู่ในเทรนด์ของวรรณกรรมเพื่อชีวิตในสมัยนั้น ที่พูดถึงครอบครัวคนจนมากๆ อยู่ในสลัม พอตกลงมา เมาเหล้า ไม่รู้จะกินอะไร มันเผชิญกับความลำบากมากของชีวิต

เราอ่านในวัยหนึ่งก็ทำให้เราตั้งคำถามว่า เฮ้ย...เป็นคนเหมือน

กัน ทำให้ครอบครัวนี้มีตังค์ ครอบครัวนี้จน มันเกิดอะไรขึ้น เริ่มตั้งคำถามว่า การที่คนหนึ่งจน คนหนึ่งรวย มันเกิดขึ้นจากอะไร เกิดจากกรรมเก่า เกิดจากความซี้เกียจรีเปลา่ เกิดจากการขาดโอกาสในสังคมรีเปลา่ หรือโครงสร้างในสังคมที่มีอยู่มันไม่เป็นธรรม

การไปใช้ชีวิตที่ญี่ปุ่น ทำให้นิสัย-ความคิดเปลี่ยนไปจากเดิมไหม

ก็เป็นไปได้ มันทำให้เราหันกลับมามองตัวเองด้วยสายตาที่วิพากษ์วิจารณ์มากขึ้น หลังตัวเองน้อยลง เหมือนคนได้ออกไปนอกกะลา แต่มันก็ไม่แน่ บางคนเมื่อไปอยู่ไกลบ้านจะเกิดสิ่งที่เรียกว่า “ความเป็นชาตินิยม” อันเกิดจากการอยู่ห่างจากชาติด้านเมือง เช่นคนไทยในต่างชาตินานมากจะต้องไปวัดไทย ต้องเอาลูกไปเรียนรำไทย เอาลูกไปสวดมนต์ให้ได้ ก็เลยรู้สึกว่ายิ่งอยู่ไกลบ้านเท่าไรยิ่งรักบ้านมากขึ้นเท่านั้น และพยายามจะปกป้องว่าเมืองไทยไม่ได้เป็นอย่างที่คนข้างนอกเขารู้ว่ากันนะ บ้านเรามีอะไรดีบ้าง ทำตัวเป็นทูตสันถวไมตรีตลอดเวลา

แต่สำหรับตัวเอง การได้ไปอยู่ไกลบ้าน ทำให้เราหันกลับมามองตัวเราเองด้วยสายตาของคนข้างนอก ปกติเราก็หลงตัวเองไง เราารู้สึกว่าบ้านเราก็นะ ของกินก็อร่อย วัดก็สวย ซึ่งจริงๆ แล้วบ้านเมืองอื่นเขาก็สวยเหมือนกันนะ พียงนี้ก็อยู่เลยว่า เรามีปมด้อยอะไรหรือเปล่า ทำไมต้องชมตัวเองตลอดเวลา คนที่อยากให้คนอื่นมาชม มันเหมือนคนมีปมด้อยใช่ไหมคะ (หัวเราะ)

ก็เลยรู้สึกว่าคนไทยต้องมีปมด้อย หรือที่เรียกว่า “Identity crisis” คือลึกลับๆ แล้วน้อยเนื้อต่ำใจอะไรก็ไม่รู้ พอเด็กไทยได้เหรียญทองโอลิมปิกก็ดีใจจะเป็นจะตาย ทำไมเราต้องดีใจขนาดนั้นด้วยหรอ ทำไมเรามีความกระหาย ใครอยากได้การยอมรับจากโลกมากถึงขนาด

นั้นเลยหรือ ในขณะที่เราสะกดจิตตัวเองทุกวันว่าบ้านเมืองเราอะไรก็ดีไปหมด แต่เราก็ต้องการให้ “คนอื่น” มา confirm ความคิดนี้ให้กับเราตลอดเวลา มันตลกอะ

ก็ผ่านมาเคยวิจารณ์คนที่สังคมนับถือ อย่างพระไพศาล วิสาโล นพ.ประเวศ วะสี หรือ ว.วชิรเมธี

แล้วยังไงละ คำถามคือ แล้วทำไมเราจะวิจารณ์ไม่ได้ ในเมื่อเราเห็นว่าคำพูดนี้ผิดปกติ คำพูดนี้ไม่ชอบมาพากล ไม่ได้แปลว่าดีหรือเลว แต่ว่าจากวิธีมองโลกแบบของเรา เราารู้สึกว่าพูดแบบนี้มันไม่ถูกหรืออย่างน้อยๆ มันมีประเด็นที่ต้องได้รับการตั้งคำถาม พี่ก็แค่ตั้งคำถาม คนไม่ใช่เทวดาจะได้มีวาจาสิทธิ์ พูดอะไรก็ถูกไปหมด

ก็เลยไม่เข้าใจว่าทำไมคนไทยรู้สึกว่ พอดคนนี้เป็นบุคคลที่น่านับถือแล้วต้องเอาไว้นับถือ เอาไว้นับถือก็กลายเป็นเทพเจ้า เป็นสิ่งที่วิพากษ์วิจารณ์ไม่ได้ กลายเป็นว่าพูดอะไรมาสังคมก็พร้อมที่จะเชื่อมั่นก็เป็นเรื่องที่รู้สึกว่ามีผิดปกติอีกนั่นแหละ เฮ้ย...ไม่ใช่สิ ทุกคนในโลกนี้มีความเท่ากัน มีสิทธิที่จะได้รับคำชมคำดา มีสิทธิที่จะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างเท่าเทียมกัน

เคยบอกว่า จริงๆ แล้วอยากจะฟันกับท่านพุทธทาสด้วยซ้ำ

ก็ทำไมละคะ ไม่ใช่แค่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย แต่เราต้องยอมรับว่าท่านพุทธทาสเป็นนักคิดที่มีอิทธิพลความคิดต่อปัญญาชนไทยมากที่สุดคนหนึ่งในประวัติศาสตร์ไทย นักคิดที่มีอิทธิพลมากขนาดนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผลงานของเขาต้องได้รับการศึกษา ตีความ วิเคราะห์วิจารณ์ ในหลายแง่มุม แต่ปรากฏว่าท่านพุทธทาสกลับถูกใช้ในทางการเมืองอีกแบบหนึ่ง ถูกทำให้เป็นสถาบันที่ละเมิดไม่ได้ กลายเป็นรูป

หลายคนสงสัยว่าทำไม 'คำ ผกา'
ชอบใช้ 'ปาก(กา)กัด' และ 'ตีนถีบ' คนอื่นไปทั่ว
ไม่ว่าจะด้วยรัก ชอบ หลง หมั่นไส้ หรือเกลียดชัง
ผู้หญิงคนนี้ก็สร้างประวัติศาสตร์ด้วยการเป็น 'คอลัมนิสต์'
ที่มีคนเขียนจดหมาย (ทั้งชมทั้งด่า) ถึงมากที่สุด

.....
อ่าน 'ความคิด' ของผู้หญิงธรรมดาคนหนึ่ง
ผ่านบทความ บทสัมภาษณ์
ในห้วงเวลาที่อุดมการณ์เมืองกำลังคุกรุ่น

ISBN 978-974-02-0839-6

9 789740 208396

สารคดี (บทความ-วิจารณ์)

165.-